

Jag heter Rune Gunnarsson, min hustru heter Ingegerd. Jag har fyllt mina 81 år, Ingegerd är 80 nu i december. Vi har varit gifta i 58 år, har varit lärare i Olofström sedan 1951, ett år i dåvarande Vissefjärda kommun året innan. Själv är jag bohuslänning med åtta syskon om alla hade levt, Ingegerd är skånska, ensam barn.

Sedan jag var cirka 15 år har jag sysslat med släktforskning, började i Göteborg. Ingegerd fick upp samma intresse då vi varit gifta några år. Vi har besökt och forskat vid samtliga landsarkiv utom det i Visby. Vadstena har vi besökt åtskilliga gånger, bott i bilen, i husvagn, i hyresrum, hos släktingar. Ingegerd har för övrigt åtskilligt av sin bakgrund i Östergötland på sin mors sida, på sin fars sida rör det sig om Småland och Västergötland. Man kan säga att hon omringar södra hälften av Vättern. Själv har jag härstamning till mycket stor del från Bohuslän, men av de andra grenarna från andra delar i vårt land finns en droppe blod från Norrköping i skiftet 1500-/1600-talet.

Vi har haft ett stort antal forskarkurser här i Olofström inom studieförbunden, men för cirka 20 år sedan bröt vi detta och gick över till Öppet Hus för forskare på biblioteket i Olofström. Vi hade denna verksamhet i åtta – nio år, helt kostnadsfritt för deltagarna. Vi höll på med detta tills Ingegerd drabbades av stroke 1999. Nu är hon förlamad i vänster kroppshalva, hon har förlorat sin syn, men hennes forskarintresse är obrutet. Hon kan inte aktivt delta i min forskning, men hon deltar mentalt på sitt sätt vid köksbordet, där jag sitter med min Laptop.

Förutom släktforskning har vi ett annat stort intresse, och det är trädgård och vildflora. Östergötland, Omberg, Tåkern mm har gett oss rika upplevelser.

Nog om oss.

Vi har forskat för åtskilliga personer både inom och utom Sverige, alltid ideellt. Att jag nu kommit att kontakta Dig beror på en förfrågan från Lyra Johnson från Nebraska. Hon och hennes make Haldine var här i Norden 2001 och besökte Danmark och Sverige i akt och mening att hitta sina anor. Vi blev inkopplade på henne av en bekant, och vi kunde hjälpa henne att finna gårdar och andra platser, som hon härstammade från här i Olofströms två församlingar, Kyrkhult och Jämshög. Hon var ”salig” eller ännu mera då vi besökte en gård där hennes MMF bott och dött, och där det dessutom finns väggmålningar av en bygdemålare bevarade.

Nu har hon kontaktat mig igen och bett om hjälp med forskning i en annan del av Sverige. Det börjar med Gränna. I Gränna landsförsamling föddes Lyras FM Sofia Jonasdatter 1859, och hon utvandrade till Amerika. Sofias far, Lyras FMF,

hette Jonas Jonasson, född i Gränna lfs 1812, levde till cirka 1900. Jonas' far, Lyras FMFF, hette Jonas Larsson Svanlund, född i Svanshals 1769, död i Gränna lfs 1842. Denne Jonas' far, Lyras FMFFF, hette Lars Larsson, född i Svanshals 1728, död i Svanshals 1805. Och slutligen kommer jag till den kvinna som genom sitt levnadsöde fångslat Ingegerd och mig, Lars Larssons moder, Lyras FMFFFM. Hon hette Margareta/Margeta Bryngelsdotter, född i Gällstad i Västergötland 1699, död i Svanshals 1745.

Jag har skrivit av ett antal notiser ur Svanshals äldsta kyrkbok. Med hjälp av dessa notiser hoppas jag att Du får en viss uppfattning om Margaretas levnadsöde. Jag utgår från att Du inte har några svårigheter att läsa det gamla språket. En del ord och förkortningar har jag "översatt", har man en gång varit lärare, så går "lärarjävulen" aldrig ur en, man kommer med sina pekpinnar.

Om Du undrar över beteckningen C:1, så är förklaringen denna: Alla kyrkböcker i svensk folkbokföring har samma litterering.

A är husförhörslängder och församlingsböcker

B är flyttningslängder

C är födelseböcker

E är vigselböcker

F är dödböcker

I äldre tider, speciellt i landsortsförsamlingar, skrev man dock allt i samma bok. Därför finns i Svanshals äldsta kyrkbok, som ändå kallas för en C-bok, både födda och vigda och döda och flyttningar och en hel del annat. Vill Du titta i denna bok själv så finns den i Vadstena, Du får dock inte låna originalet utan bara titta på mikrokort. Eller kan Du vända Dig till kommunbiblioteket i Din hemkommun, där har man kanske Genline inlagt i en dator.

Nu är det dags för Dig att läsa om Margareta Bryngelsdotter, ingen äkta Svanshals-bo, men dock med större delen av sitt liv i denna socken. Varsågod!

---ooOOOoo---

Svanshals C:1, sid 163, år 1707, vigsel. Margareta Bryngelsdotters andra mans första gifte.

D 9 Junii H. Trefaldighets Söndag Copulerades (= sammanvigdes) Måns Andersson, som varit hemma hoos sina föräldrar i Särtshöga, ingick ächtenskap med Sahl. (salig = avliden) Lars Pärssons änkia hust Anna Nielsdotter i Glänåhs, som sine arfwingar afskildt wid sin Sahl. Mans död. I morgongåfwa uthfäste Måns Andersson 30 lod Sölfwer och 3 Ducater.

Svanshals C:1, sid 523. År 1721, flyttning. Margareta Bryngelsdotters flyttning till Svanshals. Pigan Margeta Bryngelsdotter ifrån Ödeshög Sochn tillienst hos Anders Larsson i Glänåhs, afskiedad af Hr Praeposito Bagge (prosten Fredrik Bagge levde 1676 – 1762 och

tjänstgjorde i Ödeshög. Avsked är det samma som att hon slutade sin tjänst) d 25 Januari 1721.

Svanshals C:1, sid 184. År 1725, vigsel. *Margareta Bryngelsdotters första gifte.*

Nov. d. 7 sammanwigdes af Past drengen (*dräng = ogift man*) från Svanshals Lars Andersson med Pig: (*piga = ogift kvinna*) **Margaretha Bryngelsdr. Morgongåfwa lofwades 10 lod Silf och 1 Ducat.**

Svanshals C:1, sid 449. År 1728, död. *Margareta Bryngelsdotters första man avliden.*

Dec: d. 1. Begrofs Torp: und:r Renstad Lars Andersson wid Broen, född i W. Göthland 1700, kom hit i Sochnen när han war 18 åhr gl, tiente sedan på några ställen här. Gifte sig 1725 d. 7. Now. med hust: Margeta Bryngelsdotter, aflade 2.- Barn, thet sista föddes samma stund, som fadren bars utur huset. Siuk en månad. död d. 27 Nov. 28 åhr gammal.

Svanshals C:1, sid 325. År 1728, född. *Margareta Bryngelsdotters andra barn i första gifte.*

December d. 1. föddes Sahl Lars Anderssons och Enkjans H: Margeta Bryngelsdotters Son wid Broen, samma stund som fadren bars utur huset, samma dag efter Gudstiensten af Past: Christnades på Reenstad gård, efter barnet befans wara swagt. Kallad Lars. Witnen (*vittnen = faddrar*) 2. Jnformat: (*informator*) Dr Thomas Julianus(?) på Reenstad. 1. Wälborne Hr Mårten Wilhelm Reenberg. (*dessa två skall tydligen byta plats, efter rang och värdighet*) Laqueien (*lakejen*) Andreas Bom. Abrah: Hedman. Jungfr: (*jungfru = "finare" fröken*) Helena Schmidt. Hushållerskan Brita. Pig: Ingeborg ibm (*ibidem = på samma ställe/plats*).

Svanshals C:1, sid 451, år 1729, död. *Margareta Bryngelsdotters andra mans tidigare hustru avliden.*

Now d: 9. Dom: 23 p. Tr (*23 söndag efter Trefaldighet*) begrofs af Past: Måns Anderssons hust: Anna Nilldr från glänås, född 1659. giftt 1.gn på sit 30 åhr, lefde tilsammans 16 åhr, 1. åhr Enkja, giftt andra gn d. 9. Junii 1707 m. Måns Andersson, tilsamman lefwat med honom 22 åhr 4 månadr i swordom och dryckeskap, förledin Påsk af fylleri fallit i elden och brändt sig, hwaraf örat rokade af samma, blef yr och galen, såssint(?) halfft raseri. förachtadt/förnektadt Gs (*Guds?*) ord i sin wäl macht fick ingen åstundan efter Her! natward. död d. 30. Oct: 69 åhr 4 mr gl. (*Förmodligen åsyftas att hon förnekade Guds ord in i det sista och inte ville ta nattvarden inför det väntade slutet*).

Svanshals C:1, sid 188. År 1731, vigsel. *Margareta Bryngelsdotters andra gifte.*

Januarii d. 3. Sammanwigdes af Past: Enklingen Måns Andersson i Glänås, med Enkjan H: Margeta Bryngelsdotter. Sedan en skrift förening blef uprättad för H. Margetas Barns fädernes arf, hwilkit instrument är förwarat i Kyrkjan. Morgongåfwa utfästade Måns Andersson 30 lod silff och 2 Ducater som Med Pastore bewitnar Lars Marck och Hr Gustaf Hornström (?) (*namnet otydligt, bortfall i bokbindningen*).

Svanshals C:1, sid 466. År 1737, död. *Margareta Bryngelsdotters andra man avliden.*

Aprilis d. 24. begrofs af Past. Sex Mannen (*av sockenstämman utsedd tillsyningsman inom kyrkan*) Måns Andersson i Särtshöga född i glänås 1668. 39 åhr gl giftt d 9. Junii 1707, tilsammans 22 åhr 4 mån, giftt andra gn d 3 Janua: 1731 med H. Marget: Bryngelsdr.. aflat 1 dotter, siuk af frässan en längre tid: 5te dag Påsk befästes med -- Nattward, 5 dygn thereafter d. 20 Aprilis död, 69 åhr gl.

Svanshals C:1, sid 135. År 1741, vigsel. Margareta Bryngelsdotters tredje gifte.

Marti d. 29. Dom: quasi modog: (= söndagen efter påsk) sammanwigdes gl feltwäbeln och Enklingen Nils Wistedt, med Enkjan H. Margeta Bryngelsdr i fogelgatan. woro bägge fattiga, och war intet at afwittra barnen (avvittring innebar att efterlevande förälder skulle klara av barnens arv innan nytt gifte fick ske) å ömse sidor annat än giäld och skuld; såsom therom skriftel. är förwarat i kyrkians lilla skåp.

Svanshals C:1, sid 491. År 1745, död. Margareta Bryngelsdotter avliden.

Aprilis d. 21. begrofs af pastore H. Margeta Bryngelsdr från Enebaken; född i W. Giöthland och Gälstad Sochn och Rånnewäg år 1699. Kom hit at tiena i Swäm på sit 19 år, tiente ther i 2. år, i glänås 2 år. Östby (?) 2. i Svanshals presteg. 1724. 1. år. Gifft 1725 med Lars Anders: aflat 2. barn på 3. år. Gifft andra gn m Måns And: i Glänås och på 6. år 3½ mån: aflat 1. dotter. Enkja i 4. år. Gifft 3. gn m Nils Wistedt 1741. Aflat på 4 år 2. döttrar, then yngsta än icke åhrsgl. siuk d. 5. ap. död d. 12 - : 46. år gammal.

Svanshals C:1, sid 139. År 1745, vigsel. Margareta Bryngelsdotters tredje makes nästa gifte.

Dec d 24. 4de dag Jul (det står faktiskt detta datum för fjärdedag jul, vilket borde vara 28 dec, men å andra sidan är denna vigselanteckning skriven mellan 26 och 29 december) wigdes af Hr N. Wan:(?) Enklingen Nils Wistedt i Enebacken på ½ Särtshöga ägor, med Enkjan Anna Blom. Hos Enkl war intet at tilgå, emedan han så nyl. blifwit rubbad från al sin ägendom, efter arfs-Instrumentet af d. 29 (månadens namn är utelämnat) 1745. Men Enkjans Son Per har at fodra efter säkringen 15 daler. 14: öre: 11 ²/₃ penningar Smt (silvermynt).

*Serien fortsatte förmodligen som tidigare: Gifte – En av makarna dog – Efterlevande make gifte om sig – En av makarna dog – Efterlevande make gifte om sig .....
Vilket öde gick barnen till mötes? Vem kände de som sina föräldrar?*

---ooOOOoo---

Den viktigaste notisen ovan är den om Margaretas död. Den ger ju en fin sammanfattning, den ger uppgifter som man annars aldrig hade hittat. Det finns ett litet antal församlingar i Sverige, där prästen i dödboken skrev utförliga levnadsbeskrivningar. Svanshals hade en tid sådana präster. Tack för det!

Då uppstår frågan: Vad finns att läsa om Margareta Bryngelsdotter i hennes födelseförsamling Gällstad i tidigare Älvsborgs län? Svar: Ingenting, det finns inga kyrkböcker så tidigt. Däremot kan man finna lite summariskt ur mantalslängderna. Så här mailade en forskarkollega till mig:

Mantalslängderna ger följande för Rånneväg (skrivs även Runnewäg) gamlegård:

1682 ingen Bryngel

1699 + 1700 + 1704 + 1707 Bryngel, ryttare + H (= hustrun)

1708 Bryngel, M rymdt, hustrun tiggare

1709 Bryngels änka

Därefter ingenting om änkan heller.

Det fanns alltså en ryttare Bryngel i Gällstad, med H (= hustru). Bryngel rymde 1707/1708, 1709 var hans hustru änka. Sedan försvann även hon, men det kan förklaras av att hon inte var "skatteintressant", hon hade ingen annan inkomst än sitt tiggeri. Barnen står det inget om. Så långt fakta.

Nu kommer min spekulation, min fantasi: 1699 - 1707 var en del av den tid i Sveriges historia som kallas Stora Ofreden, Karl XII:s stora krig med omvärlden. Var det så att Bryngel deserterade från sin soldattjänst som ryttare? Blev han i så fall avrättad som desertör mitt under brinnande krig? Hans hustru står i alla fall som änka året efter det att han rymt.

Jag har lagt ut forskarförfrågan hos en soldatforskare i Västergötland, i Krigsarkivet och i Riksarkivet. Hittills har man inget funnit. Men det finns ju i alla fall en stilla undran: Vad fick den unga Margareta Bryngelsdotter att företa denna långa förflyttning tvärs över eller runt sydspetsen av Vättern till ett helt annat område? Var hon ensam eller hade hon eventuella syskon med sig? Efternamnen Bryngelsson och Bryngelsdotter tycker jag mig ha sett även fler gånger vid bläddringar i Svanshals kyrkoarkiv. Kanske vet Dina hembygdsforskare mera om detta. Och kanske är det jag berättat för Dig inget som helst nytt, vad vet jag?

I alla fall hoppas Ingegerd och jag att Du haft en stunds intressant läsning, då Du hunnit till slutet av mitt/vårt långa brev. Jag ser gärna fram mot ett svar från Dig vid något tillfälle.

Med vänlig hälsning från Ingegerd och mig

Rune

2008 -10- 28